

SLOVENSKI NAROD.

Izplača vsak dan, izvenčniški, na vsej podjetju prejemnikom na vsej podjetju, za dnevnega dežete se celo levo 10 gld., za poletka 5 gld., za četrtek leta 4 gld. — Za Ljubljano brat pošiljanje na dom se eno leto 18 gld., za en mesec 8 gld., za en mesec 7 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dijake velja znižana cena in sicer Za Ljubljano 2 gld. 50 kr., po pošti prejemjan za četrtek leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četrtinskega petit-vrste 6 kr., če se enkrat tiskajo, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiskajo.

Dopisi naj se izvole frankirati. Rokopisi se ne vračajo.

Opravnštvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati narodne, reklamacije, oznanila, t. j. ad. v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši Š. 3 "Gledališka stolba".

Baklada.

Slavnost na predvečer dr. Bleiweisovega rojstvenega dné, baklada, 18 nov. je bila velikanska narodna demonstracija, izvršila se je sijajno, Ljubljana kaj podobnega nij še videla. Več kot 15.000 ljudij je pri bakladi dokazovalo, da narodna stvar v Ljubljani živi, in se širi. Nemškutar naj bi se bil tu vprašal: je li to "nemška Ljubljana?" — Tu se je videlo, da kjer je masa, kjer je ljudstvo, tam je narodna stvar in narodna zavest. —

Tujec, ne vedoč za slavnost, bil bi se jako čudil tolikej množici ljudstva, ki se je goječilo predvčeranjem na večer, komaj da se je pri čelo mračiti, pred čitalnico in v "zvezdi." Na čitalničnem dvorišču, pa so se pričeli zbirati oni meščani in drugi, ki so se hteli baklade udeležiti, uže poldruge uro pred določenim časom. Da bi se tega časa pričakovalo v čitalniških gostilniških prostorih, na to se niti nij moglo misliti, kajti ti prostori so bili vsi do zadnjega kota zasedeni in natlačeni. Ob polu devete ure, kakor je bilo določeno, postavili so se udeleževalci baklade na čitalničnem dvorišči v red in sicer v sledeti: 1. Prostovoljne požarne straže oddelek. 2. Mestna godba. 3. "Sokol". 4. Meščanje. 5. Pevci, članovi čitalnice in zastopniki družih ljubljanskih društev. 6. Deputacije iz kmetov. 7. Zastopniki društva veteranov. 8. Požarne straže oddelek. Meščani, in drugi nosili so voščene bakle, "Sokol" in udje katoliškega društva pa lampione. Deputacij pri bakladi bilo je s Kranjskega: iz okolice ljubljanske: iz Bizovika 32 mej temi 6 županov, iz Šiške 26, potem mnogo iz Kranja, Loke, Smlednika itd.

Požarna straža ljubljanska pripisala je bila 80 mož, veteranov je bilo 40, udov katoliškega rokodelskega društva 25, "Sokolov"

50 in nad 200 meščanov, ki so bakle nosili, Reditelj bakladi gospod Doberlet. Ob deveteh uri jela se je cela dolga vrsta pomikati iz čitalničnega dvorišča. Brezstevilna množica ljudstva pozdravila je pred čitalnico z zaistino gromovitim "živio" klicem udeleževalce baklade, katera se je pomikala poleg "zvezde" čez kongresni trg, skozi gospodske ulice čez Breg, Šentjakopski most, stari trg, mimo magistrata, in se je ustavila pred hišo dr. Bleiweisa pred škoftjo. Kolikor datje se je pomikala baklada, toliko bolj je naraščala množica občinstva, neprenenhom gromovito "živio" kličajoč. Navdušenja vsega spremstva nij mogoče popisati. Mnoge hše bite so razvitljene; dospevši do hiše dr. J. Bleiweisa pred škoftjo, vstopila je baklada v red, in sicer tako, da so se udeleževalci baklade, ker so šli po širje in širje vklip, razdelili dva na jedno stran trga, dva na drugo, a v sredo stopili so "Sokoli" v vrsti, čitalniški pevci, in mestna godba.

"Živio" in "slava" klici, s katerimi je nebrojna množica ljudstva pozdravila zdaj dr. J. Bleiweisa, ki se je pri oknu pokazal, kar nijso mogli ponehati in so bili istinito gromoviti. Izvrstno izurjeni čitalniški pevci pritele so svoj del programa izvrševati, in "živio" klici iz 15.000 grl so utihnili kakor na ukaz in nastala je sveta tihota, ko so se začuli glasovi prve pesni: "Slavnostni spev." Tej pesni sledila je druga: Kje je slavska domovina, in potem je svirala mestna godba od Zörnerja zloženi venec slavjanskih napevov. Zadnja točka "zastavenički" — "Naprej zastave Slave" — ta je bila pa vzvišen trenotek. Ko se je bilo namreč iz čitalničnega pevskega zabora začulo "Naprej zastave," — snelo je ljudstvo na mah klobuke raz glavá, in razoglavlo poslušalo budečim in naukušenim glasom naše "marzeljaze". In

v resnici pokazal se je v malo hipih vpliv te krasne pesni. Ljudstvo, ki je bilo dozdaj popolnem tho in mirno, nij moglo več zadržati svojih čutov, in predno so še zadnji akordi te pesni utihnili, zavriskalo je iz dna srca "živio" in "slava", in starčeka dr. Bleiweisa pozdravljalo je s klobuki, baklami, rutami, sploh vsak izražal je po svoje radost svojo.

Baklada je potem stopila zopet v svoj prejšnji red in stopala dalje mimo gimnazijskega poslopja, skozi vodnikove ulice čez merski most, potem po Šentpeterskem predmetstji, po slonovih in poštnih ulicah vrnila se nazaj v čitalnico. Celi sprevod baklade vršil se je čudovito redno, ako se pomisli nebrojne množice ljudstva. Da se je pa tako izgledno redno vršilo, to uslužno pridobil si je ljubljanska požarna straža, in za to zasluzi občnega priznanja. Veličastno pa je bilo videti in čuti, ko so nosili baklo v roki zastopniki vseh stanov in navdušeno klicali "živio" tu je šel uradnik zraven rokodelca in posebno mnogo duhovščine s kmetov udeležilo se je baklade. Posebno pozornost so pa na se obračale primorske Slovenske v svojej narodnej noši z belo pečo na glavi.

Po bakladi so bili v čitalnici vsi prostori napolnjeni, in dvakrat toliko ljudij bi bilo rado v gostilnico prišlo, ko bi bilo prostora več.

Tukaj so gostje iz kmetov in drugih slovenskih mest, sosebno pa Hrvatje občno pozornost na se obračali. Napivalo se je mnogo, in zlasti napitnice na politično in literarno združenje Hrvatov in Slovencev bile so z gromovitim odobravanjem sprejemane. Mej gosti iz Hrvatskega imenujemo predsednika jugoslovanske akademije dr. Račkega, urednika "Viencia" in romanopisca g. Šenoga, narodnega zastopnika Stražimira, urednika dalmatinskega "Narodnega lista" g. Bianki-

Listek.

Črtice o Vrazu.

(Hrvatski napisal Fran Petračić.)

(Daije)

2. Vraz in literatura.

Vsi Iliri so bratje, bila je beseda, pod katero se je zbirala vsa mladina naša, v prvem času preporoda našega, a nij čudno, ker so bili po letih vrstniki, a po zanimanju srodnji. Druga je, ka jih nahajamo v tolikem prijateljstvu s slovečimi Slavjani posebno s češkim učenim svetom. Čelakovsky, Palacky, Šafarík in kar je drugih znamenitejih mož, lepo se imajo s poletarji na jugu, oni so jim učitelji, po pismih jih poučavajo. Od njih utemeljiti časopis, kateri bi izhajal vsake četrti leta, poi popularen, pol znanstven. On ga poučuje v metriki slovenske tako (pismo je pisano nemški, a tu se prevodi na naš jezik): Ne gledaš li na dolzine (trajanje), a ne na glas, pak na pozicijo, delaj kar mu ljubo, ne moreš ni pomisliti na dobre heksametre, a ni na druge starinske (antik) stihe v slavjanskih jezikih. V rimovanej poeziji moreš se osloboditi teh pravil ali te sile, pak samo se z ušesom posvetovati. Šafarík ga nagovarja (l. 1838.) naj mu za časopis (češki museum) pošilja izvestja i o literaturi ilirskej, katera posilja o slovenskej, ter ga vpraša, zakaj ne piše v "Danico". "Mene je, pravi, uže ne jedenkrat tako razčlostilo to, ka ta naša Danica ilirska v mnogem je tako prazna in jalova." A "Kolo" mu (19. junija 1842.) hvali, da so ga čitali Jungman, Hanka, Palacky in dr., a vsi ga hvalijo, izpravlja mu pogreške.

Tako se vsaka nova knjiga tja pošije, ter se nestrljivo pričakuje sôi. Koliko ga je še le veselilo čitati, kder mu Čelakovsky sam pesnik Rože stoliste (10. jan. 1841.) tako le piše: "A kaj mi je reči o vaših Djulabijah, kaj o teh krasnih pisanih metuljih? Radujem se in čestitam rojakom vašim, ka so na zemlji ilirske takove dišeče vijoličice vzrasle. Da bi tudi več podobnega cvetja pri vas se rodilo." Jan Kollár, obožavavi pesnik Slavý dcere, uzor njibov, katerega so spoštovali bolj nego vlastnega očeta, piše mu (7. jan. 1843.): "Izvolite verovati, da tudi jaz vaše, vlasti izvirne pesni kakor so Djulabije, tudi z veliko milino čitam. Vi ste vzajemnost in narodni slavjanski duh najbolje razumeli in v svojih delih izrazili. Delajte samo dalje na tem potu vzajemnosti, ne bode vam odšel krasni venec pesniški, a nam srečneja bodočnost."

Vzajemnost vseslavjanska bila je najlepša

nija, prof. dr. Spevca, dr. Kopača, prof. dr. Celestina, več vseučiliščnih študentov itd. — Slavni biškop Strossmayer, ki se je ravno ta večer skozi Ljubljano peljal v Italijo, izročil je pozdrav dr. Bleiweisu, in naročil, naj Slovenci nanj mislijo, kakor da bi bila dan mej njimi.

Napad na italijanskega kralja.

Zlaj živimo v času napadov na življenje vladarjev in mogotcev. Še niso pozabljeni napadi na Bismarcka, na nemškega cesarja in na španjskega kralja, na ruskega Trepova in Menezzeva, uže tudi Italijani imajo svoj atentat na italijanskega kralja. Italijanski kralj je v Neapolju 17. t. m. peljal se po mestu. Ljudje so mu slavo klicali, a menda ne vsi. Kajti en človek se je z nožem v roci vrgel na kralja in ga na levej roki ranil. Kralj je sabljo potegnil in napadovalca po glavi mahnil, minister Cairoli ga je za lase zgrabil in nek kapitan ga je ranil in izročil policijem. Napadovalec se zove Janez Passante, je 29 let star kuhar, in kakor je videti, republikan in socialističnih mislij.

Če bode to napadovanje tako napredovalo in ponavljalo se, boga-mi, kdo bode hotel še kakov kralj biti ali kaj tacega, kar sicer menda nij neprijetno?

Italijani pa morajo res Boga zahvaliti, da se morilcu nij posrečilo kralja ubiti. Kajti, ko bi bil italijanski kralj padel, vzdignila bi se bila republikanska stranka in mlada Italija bi bila padla v domače boje in krvave razprtije. Zatorej nij čuda, če je glas o tem napadu povsod silno osupnil posebno v Rimu.

Skrivno poslaništvo fml. Becka v Sarajevu.

Pod tem naslovom prinaša „Berliner deutsche Montagsblatt“ z Dunaja 8. t. m. datirano pismo o poslaništvu fml. Becka v Sarajevu, katero v sledčem posnemljemo; dopisnik pravi: „Dovolite mi, da po zanesljivih informacijah pojasnim pravi smoter misije, katero je imel izvršiti v Sarajevu vodja vojne kancelije carjeve, fml. Beck.“

Glavni poveljnik v Bosni, fzm. Filipović je mož odločno značajen, ter izraža brezobzirno svoje mnenje. Uže mnogo let je baron Filipović v političnem oziru tega mnenja, da se mora Hrvatska, Slavonska, in bivša Vojna granica od Ogerske odkrušiti, z Dalmatinsko

se združiti in vse to organizovati kot neodvisen državnopraven del; da se more tedaj prisna na mesto dualizma vpeljati trializem. V tem političnem mnenju ukrepil je pa barona Filipoviča še bolj oni trenotek, ko se je odločilo zasesti Bosno in Hercegovino. Okupacija smatral je za takojšnjo aneksijo, kakor tudi nij dvomil o tem, da se mora začasna administrativna uprava zasedenih provinc takoj izvrševati, da se bosti mogli tem preje in laglje pripeti k Hrvatske in Slavonske z jedne strani, a z druge k Dalmatinskej. Zato je pozval le hrvatske administrativne in sodnijske uradnike v Bosno, ukazal je uradni list proti vsem ugovorom dunajskega urada za vnanje stvari izdavati le v hrvatskem jeziku, ter je v svojih krogih kar naravnost propovedoval, da se bode v bližnjem bodočnosti Avstrije vpeljal trializem.

Dosta kmalu je pa o vsem tem izvedela peštanska vlada, ter se je postavila v zvezi z grofom Andrassyjem zoper barona Filipoviča, kateri je bil opravданo zagotovljen, da visoki krogi odobravajo njegove načrte in namere. Minister vnanjih stvari dal si je od komisije sestavljene na Ballplatzu hitro napraviti upravni statut za Bosno, kateri pa gotovo ne bi pospeševal tendencij barona Filipoviča. Da bi se pa ta statut na merodajnem mestu ne ovrgel, kar se je bilo batiti, moral je Tisza v imenu ogerske vlade v ugodnem trenotku stopti na dan z izjavo, da se bode v oziru splošnega mišljenja v deželi in parlamentu politika grofa Andrazza od večine ogerskega državnega zbora brezpogojno le v tem slučaju odbri, ako se baronu Filipoviču glavno poveljništvo odvzeme. Ta energična izjava Tisze je pomagala. Andrassyjev upravni statut za Bosno se je bil na odločilnem mestu sprejel, odpolal baronu Filipoviču, po kojem se bi moral ravnati, in ga izvrševati, na kateri je pa Filipovič takoj in kategorično odgovoril s prosnjo, — za premeščenje v pokoj, ali pa da bi se iz Bosne poklical, in premestil na prejšnje mesto v Prago.

Ker so bili na višjem mestu vsled izjave ogerske vlade in mišljenja ustavoverne stranke, ki se je pokazalo v avstrijskem državnem zboru, na jednej strani prisiljeni, dovoliti v odstranjenje barona Filipoviča, na drugej strani pa se je zopet jako želelo, da bi se hrvatski element v skupnej administraciji za Bosno ne pomanjšal, in dosedanji višji poveljnik tajno zagotovil, da njegovo delovanje višji krogi po-

polnem odobravajo, zato izvolil se je izvenreden pot, da se je odposlal najvišji vojni zapuji mož cesarjev v Sarajevo izvrševat to poslaništvo.

Ob jednem čujem od strani, katerej se mora verjeti, da se je druga ogerska zahteva naj bi se na mesto b. Filipoviča za višjega poveljnika postavil kakov ogerski general, odbla, ter se bode namesto Filipoviča imenoval vojvoda Würtembergski. Baron Filipović je tedaj v tem trenotku žrtva vladajoče sedanje politične konstelacije. Preverjeni pa biti smet, da bode kmalu zopet on gospod cele situacije, kar bosta Andrassy in Tisza preje izvedela, nego jima je ljubo.“

Tako pravi dopisnik preje omenjenega lista. Mi želimo, da bi se vse to res obistinilo, in b' koncem ne obveljala magiarska beseda.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Liubljani 19. novembra.

Na Dunaji so ljudje vojake, ki so se iz Bosne vrnili z velikim slavim sprejeli. Nad 400 000 ljudij je bilo po ulicah, koder so vojaki marširali.

V Pragi so Filipoviča volili za častnega meščana. Naznanih je, da pride v petek v Prago.

Vnante države.

Ruska „Agence“ naglaša dobre vtise, ki jih je naredila Gierova okrožnica, v katerej se je naglašalo vestno izpolnenje berlinskega dogovora. Le popolno izvršenje tega dogovora more carju stanje mogoče narediti da storiti to, za kar se je pred Evropo zavezal, in svojo vojsko domov pokliče. Da ruska kri nij zastonj tekla, to je tolažljivo in prepričanje se bode razširilo, da nij nihče večji priatelj miru in nihče večji Rus kot car.

Iz Carigrada ve povedati dunaški oficijozna „Pol. Corr.“, da se vrše mej velikim vezirjem in mej avstro-egerskim poslanikom grofom Zichym obravnavate zarad konvencije mej Turčijo in Avstrijo o skupnam zasedenji Novega pazara.

Iz Carigrada se o bolgarskej vstaji v Macedoniji poroča: Mufti v Timurhisaru Mohamedance v Macedoniji k orožju kliče in pod svojo zastavo, ker je namenjen braniti svoj rod pred bolgarskimi vstasi. — Preko Dubrovnika pak se javlja, da je trgovec Danilo Kareoglu zbral pri Janici četo vstašev, in se hoče z makedonskimi vstasi združiti.

Dopisi.

Iz Škofje Loke 15. novem. [Iz dop. J]

Prav redki so dopisi iz našega mesteca, zato

senja tedanjih časov poleg vzajemnosti južno-slavjanske imenovane Ilirstvo, za katero so imeli pridobiti Srbe, po največ z Bačko, „Vilo“. Kako je Vraz nabira sodelavcev, snubi, nagovarja na vse strani. A mej Srbi ne najde mnogo prijateljev. Peter Jovanović, urednik Vilin piše (26. aprila 1842.): „Drugi zvezek bačke naše, „Vile“ mislim, da je uže tudi do vas prispel in nadejam se, da bode vsesrčne sprejet tam, nego pri Pavlovičevem Popiću v Belem gradu in Toši našem v Pešti. Bonarum rationum inopes fato turcico et anathematico, pugnant inermes adversarii! — Rumpatur, quisquis rumpitur malitia!! (Ne imajoči veljavnih razlogov z osodo tursko in anathemsko borijo se neoboroženi protivniki!) — Da poči vsak, kateri poka od zlobe!!) Ideja vzajemnosti slavjanske nij bolje prošla; vsaj Dubrovškega „Dennice“, katera je izhajala v Varšavi nehala je izhajati, o čem Dubrovški naznana Vrazu (11. februar 1844.), da nij bilo

predplačnikov in tako je nehal ta vseslavjanski časopis naroda 80 milijonov. Obžaluje vendar mu 9. okt. piše, da bode zopet izhajala, ker ga bode minister Uvarov pomagal.

Ista mlačnost pokazuje se tudi v drugem, in samo ona stanovitna vera v bodočnost mogla je tedanje delavce vzdržati, da ne izgubijo srca. Življenje njihovo opisujejo nam besede Kukuljevičevega pisma (22./6 1842) iz Beča: „Kaka velika razlika je mej življenjem bečkim in zagrebskim! V domovini našej živi se ali v bodočnosti ali v minolosti ali pa v resnobnosti.“ — Poznavajoč svoje siromaštvo in slabost, niso vendar izgubljali nade. Vraz nadeja se stotine kupcev knjig v Pragi, a Šafarik mu piše (30. julija 1840), naj mu ne pošilja več od pet eksemplarov vsake knjige: „Naši ljubitelji literature z večine so siromašni, da berači. Cela naša literatura in celo naše rodoljubje je beračija.“ Nema ni misli, da bi se v Ruskej 100 knjig prodalo. Zato hrabrijo

in junačijo drug drugega. Hurban mu odgovarja na neko pismo, v katerem mu je menda razlagal, kako je vendar bolji Nemec od Magiara, naj od njega zahteva vse kar hoče za Slavjanstvo, vse je pripravljen storiti. In birokracija in aristokratska konstitucija ste produkt gorečega pekla. Tudi Vraz je mučenik, ter dodaje: „Ali blagor nam za to, kar trpimo, kajti naše muke so seme vremenom srečenjem. A vse da nam se telesa izložijo na sramotnem stebru (pranger); gotovo bodo potemci vrezavali naša imena v spomenike! Nad nami se je izpolnilo ono Horacijev: Delicta majorum etc. (Grehe starih itd.)“ — Znajoči, da so velike misli, ne utrudijo se raznašajo jih, ter v nekih pismih vprav se dičijo se svojim apostolskim poslom.

3. Vraz in ljubezen.

Razen Ljubice Kantiliceve, katero nam

pa vendar nijsmo popolnem brez zanimivosti, Tako imamo tukaj tri društva: pevsko, ognje gasilno društvo in čitalnico; vendar nij skoraj nikakoršnega pravega družinskega življenja; vse je nekako mlačno, mrzlo. Ko bi se vendar tako lahko marsikateri večer dobro zabavali, ko bi bila povsod edinost. „V edinstvi je moč! Ali ne bi bilo v resnici prav in dobro, ko bi se pevsko društvo in čitalnica združila? Čitalnica bi imela svoje pevce in pevci svoje prostore in marsikaj, kar si bodo morali le z precejšnjimi stroški omisliti. Nekateri gospodje pevci so uže itak udje čitalnice; nekaterim posebno onim, kateri so od neke neimenovane strani vpljivani, pa svetujem, naj se potrudijo pravila „Narodne čitalnice“ pazljivo prebrati, našli bodo, da je politika izključena in je le omika in zabava nje namen.

Onim bolj izobraženim mestnim fantom, katere še vedno pogrešamo mej udi čitalnice pa svetujem, naj odvržejo one presodke, da nijso za tako druščino. Poskusite! boste videli, da se boste kmalu vdomačili. Ne mislite, da je čitalnica le za nekatere; vsak ud ima enake pravice. In kako lepo in dobro je, če so si vsi stanovi naklonjeni.

Ravno tako želim požarnej straži, katerej je pred kratkim smrt pokosila enega najboljših sodelavcev, najboljši vspeh.

Nemila smrt je nam tudi odvela gospoda Janeza Sušnika. Bil je ranjki skozi 28. let mestni odbornik in pošten rodoljub, katerega nij manjkalo pri nobenem volilnem boji. Kako priljubljen je bil, pokazali so Ločani pri pogrebu najbolje, kjer so bili vsi stanovi v obilnem številu zastopani. Daj nam Bog mnogo tacih mož!

Bližajo se tudi volitve za občinski zastop. Jaz upam, da narodnjaki ne bodo rok križem držali, ampak bodo kakor do sedaj zbrali može, katerim je več mar blagor za občino in narod, ko — — —.

Iz Gradca 11. nov. [Izv. dop.] (Štajersko šolstvo v deželnem zboru) Po sporočilu deželnega odbora je bilo letos na Štajerskem 726 aktiviranih ljudskih šol. Novih šol se je bilo v minolem šolskem letu 13 otvorilo, mej temi 4 na spodnjem Štajerju, namreč pri sv. Antonu na Pohorji, v Pernicah (marenb. okraj), v gorenej Ponikvi in v Bočni (gornjegradski okraj). Razširilo se je bilo za en razred 24 šol (razen Gradca) in sicer na slovenskem Štajerji pri sv. Barbari v Halozah, pri sv. Jurju na Šavnici, pri sv. Duhu (gorenje-

radgonski okraj), pri sv. Križu pri Slatini, v Liubnem, pri sv. Petru pri Radgoni, na Rečici, pri sv. Vidu (okraj ptujski) in dekliška šola v Ptaju. Nova šolska poslopja so se dozidala v 21 krajih na južnem Štajerju: v Dobovi, v Šentjanžu na dravskem noliu, pri sv. Kunigundi, v ptujskej okolici, v Poličanah in v Šentvidu pri Planini. V vč krajih so se tudi šolska poslopja zdatno popravila, kakor v Dolu, v Bučah, Velikej nedelji, Kostrivnici, sv. Margareti pri Rimskih toplicah, na Planini, v gorenej Poljskavi, Pišecah, Sromljah, Svetini, na Zidanem mostu, v Žusmu, Trbovljah, v Laškem in na Vidmu. Štajerska hranilnica je dala 17 šolam podpore k zidanju šolskih poslopij, (mnogo tudi presvitli cesar) katerih stanie se je v obči tako poboljšalo, da se je število slabih šolskih poslopij od 278 na 227 znižalo. Šolski nadzorniki so našli, da na Štajerskem 487 šolskih ograd svojemu námenu zadostuje. — Število šolarskih knjižnic je za 57' narastlo, in so uže osnovane na 506 šolah. — Število za šolo zrelih je bilo 150 731, obiskajočih pa 132.230, torej 88%. Poročilo toži, da je bilo primeroma šolsko obiskovanje na južnem Štajeru slabše, nego na nemškem. Nii čuda, vsaj imata srednji in zgorinji del z ozirom na število prebivalstva, ($\frac{1}{4}$, od 1,150.000 = 690.000) dosta več šol, okolo 500, nego spodnji Šajer ($\frac{2}{5}$, od 1,150.000 = 460.000 ljudi), ki jih ima k večjemu 220. Pis.) Pravi se, da število neobiskajočih menjava na južnem Štajeru mej 10% in 30% (Brežice), priznava pa, da je tudi v goratih delih gorenjega Štajera slab šolski pohod. Učiteljstva je bilo: stalno nastavljenih učiteljskih močij 893, začasno 254, nadomestujočih 209. nenameščenih učiteljskih mest je bilo 257. Te številke kažejo, da so te razmere enake z onimi lanskega leta. Iz učiteljskega stanu je izstopilo po smrti ali na drugi način 35 močij, ki so se z izšolanimi novimi močmi nadomestile. V ženskih ročnih delih se je podučevalo na 566 šolah (lani le na 350). Otoških vrtov je bilo 16, varovalnic malih otrok 6 (v Gradcu.) Poleg navadnih predmetov se je na 341 šolah podučevalo v sadjereji, na 78 šolah v čebelarstvu, in na 34 v svilarstvu. Kmetijski nadaljevalni tečaji so bili na 25 šolah s 400 učenci, enaki obrtniški tečaji na 8 šolah s 630 učenci. — Poročilo navaja še druge šolske zadeve, katere pa samo strokovnjake zanimati utegnejo. Interesantno pa je poročilo v tem, kako se štajerski deželni odbor zo-

per c. kr. deželni šolski svet graški pritožuje. Najostrejša in baje opravičeno pritožba je — po besedah tega poročila — da se šole ustanovljajo na povelje šolskih gospok, pa se ne prasa za mnenje onih, kateri šole vzdržujejo in učitelje plačujejo. Takisto se godi, kadar se šole razširjujejo. Na to ugovarjanje je bil c. kr. deželni šolski svet pritrtil, da se bode oziral na izražene, v postavi utemeljene želite takrat, kadar se bodo nove šole ustanovljale a takrat ne, kadar se bodo obstoječe samo razširjevale. — To poročilo štajerskega deželnega odbora je bilo izročeno šolskemu odseku, kateri je bil za skupno zbornico več predlogov izdelal. Od teh naj omenjam sledete: 1. Nova pravila v zadevi poduka v ženskih ročnih delih se sicer odobrujejo, a se poudarja, naj se ne znižujejo remuneracije za ta nauk, da se vsled tega podučevanje ne bo opustilo, kakor se je to uže na nekaterih krajih zgodilo. 2. Stavljenje novih šol, šolskih poslopij, njih prezidavanje in razširjenje na več razredov naj se vrši vselej v sporazumljenu s tistimi, kateri skrbe za učiteljske dotacije in za stvarne šolske potrebštine. 3. Slavna vlada naj se naprosi, da je deželni šolski svet na to opomniti, da po svojej kompetenci in dolžnosti izpelje rešene račune prejšnjih okrajin šolskih svetov. 4. Jako žudovito je to, da je l. 1877 v Gradcu od 84 kandidatov le polovico izpit naredilo pri dotednej sposobnostnej skušnji. Kje je temu uzrok? Ali v strogosti, ali v metodi ali v preslabem nadzorstvu mej učenjem ali kje? Naj bi sl. deželni šolski svet o tem kaj poročal. 5. Z ozirom na to, da so posamezne naredbe deželnega šolskega sveta take bile, da so nasprotovale námenu in duhu postave, mora deželnega zborna dolžnost biti in tudi ima pravico, da v imenu izdržiteljev šole visoko c. kr. vlado nujno naprosi, naj c. kr. deželni šolski svet v svojem poročilu obširnejše in temeljitejše navede, kako je šolstvom v zadevi hravnosti in didaktike. 6. Z obžalovanjem se mora omeniti naredba, da so se provizoričnim učiteljem pri denašnjem pomanjkanju teh močij brezobzirno odvzela spričevala zrelosti, in njih zasluk potem zmanjšal, zato ker je veliko teh učiteljev zdaj šoli hrbet obrnilo in mnoge občine povprašujejo, ker šole prazne stoje, ali naj svoja šolska poslopja dajo v najem ali kaj?

Tako se je štajerski po večini nemško-liberalni deželni zbor izjavil o naredbah štajerskega c. kr. deželnega šolskega sveta. (Več drugih rečij sem še izpustil v tem dopisu.)

sledá tudi drugemu ljubovanju. Rakovac mu piše 31. dec. 1838 v Bistrico: „Glej da skoro odzdraviš Meni se zdi, ti na Bistrici živiš poleg Pavlovne kakor Božič, blagor tebi.“ Sama Pavla Štauduarjeva v pismu od 29. maja 1840 veseli se, ka je ostal pri življenju, in vabi ga, naj pride k njim na popravo zdravja, a Kušlan ga (29. januarja 1841) draži v pismu: „Bolen ste, žal mi je; no tako bolovati nij ravno prijetno.“ Na Bistrico vezala ga je tudi ljubezen posestrime, katero je izgubil l. 1843. Koliko mu je ona bila mila, vidi se iz teh z nemškega jezika prevedenih besed iz njenega pisma (20. julija 1841): „Namenila sem ti bila tol'ko pisati, pa sedaj tu sedim, ter ne znam ničesar; nemam druge želje, nego da te skoraj pri nas vidim.“ Koliko je rad imel ženske, vidi se iz njegovih pisem, a s tem ga tudi pozneje draži priatelj Bogovič (7. januarja 1848): „Katerej lepej gospé ali dekletu vkljub tvojim uže si-

vim lasem sedaj ljubkuješ.“ In res pri vsej bolehavosti bilo je te zaljubljenosti tudi leta 1849. Tu mu piše Kočvar: (27. decembra): Potle bi tudi rad zvedil, če so zacetile tvoje rane, ktere ti je zadala Hercegovna Anka. Zdi se mi, da te je ravno tako za norca imela ko V.... itd., pa še 18. februarja 1850. javlja mu, da bode se prihodnji jeseni omogožila Anka, za katero jočejo V.... in drugi. Pa iz istega leta nahaja se nečije pismo, kder mu se naznanja, da se neka J. za njega zanima, kako ga je pričakovala na trgovino in povpraševala, zakaj ga nij. V hiši K. govorite z veliko gorečnostjo o Vas i mati i hči. Tako ga je ljubezen ženska do samega groba spremila. Ona ženitva njegova pak, katera se omenja v njegovem konceptu na str. 415 svez. V., nij druga nego šala, kakor pripoveduje pesnikova in Preradovićeva mamica gospa Vanačeva.

(Dalje prih.)

Domače stvari.

— (Popis baklaže) prinašamo na prvi mestu. Nadaljni popis slavnosti pride.

— (V Kopru) se napravi še v teku tega leta slovenska čitalnica.

— (Semenj v ponedeljek) tako zvani semenj sv. Elizabete nij bil tako obiskan, kakor je to druga leta navada. Uzrok temu so v prve vrsti slaba pota, drugič pa v obči pomanjkanje denarja. Goveje živine se je privgnalo malo a lepe, in plačevalo se je celo za srednjo živinodobro kajti bilo je Tirolcev in Tržačanov, ki so radi skupljevali. Konj je bilo malo, srednje vrste, prodalo pa se je precej, ker so Lahi kupovali. V obči je bila vsa kupčija slaba in se nema uzroka ni ena stroka kupčije pohvaliti. Nelepo za naše glavno mesto pa je, kakšen je prostor za živinski semenj. Mestni magistrat ga je začel v novejšem času rabiti, da izpelje na nje cestno

blato. Vsled tega, ker je uže dalje deževno, napravila se je takša gošča, da so morali obiskovalci semenja do kolen po blatu tavati.

— (Iz seje deželnega odbora 15. novembra.) Deželni odbor je soglasno sklenil, da se deželnega glavarja namestniku g. dr. Janezu Bleiweisu k njegovemu 70. rojstvenemu dnevi pošlje pisana čestitka. — Sklenilo se je, da se ubogim družinam naših servistov, ki so se od vojaških krdelov iz Bosne in Hercegovine uže na svoj dom vrnil, cela tretja podpora (za november) izplača. — V gospodarski odbor za realko se je namesto izstopivšega g. J. Murnika izvolil g. Ant. vitez Gariboldi. — Prirabilo se je predlogu kraj nega šolskega sveta, da se Anton Vrtnik v učiteljski službi v Osivnici definitivno potrdi. — Tudi se je več občinskih zadev in za izvršitev raznih sklepov deželnega zbora se je potrebno ukrenilo.

— (Končna obravnava pred porotno sodnijo ljubljansko.) Dozdaj so odmerjene za sezono porot, ki se je s pone deljkom začela, sledče končne obravnave pred ljubljanskim porotnim sodiščem: 18. nov. Loža Hrastovec, hudodelstvo zavratnega umora; 19. nov. France Marčun, hudodelstvo uboja; 20. nov. Štefan Fajkar hudodelstvo tatvine; 21. nov. France Maček, roparski umor; 23. nov. Valentin Rozman, zavratni umor; 25. in 26. nov. Jože Glanec in družniki tatvina; 27. nov. Emanuel grof Lichtenberg posiljenje (nothzucht); 28. nov. Beneghini, Rezni in Binder, hudodelstvo voleizdaje, 30. nov. Blaž Bogataj in Apolonija Ločnikar, hudodelstvo požiga. Sledilo bode še več obravnav med temi ena jako obširna zaradi ponarejevanja denarja. Jako interesantna bude obravnava 25. in 26. nov. proti Glancu in družnikom zaradi hudodelstva tatvine. Glanec in družniki so namreč tisti glasoviti tatovi, katere je ljubljanska policija zadnjo binkoštno nedeljo na kolodvoru v Ljubljani ujela, ko so bili, mej potom nekega Dunajčana okrali. Ne menj zanimiva bude obravnava proti trem tržaškim natakarm: Meneghini, Rezni in Binder, ki so zatoženi, da so tisti dan v jutru zgodaj, ko se praznuje na Laškem slavnost podelejanja ustave (statuto) leplili in raztresavali v "garden di publico" v Trstu, proklamacije voleizdajskoga obsega. Končna obravnava se je počela vršiti preti zatožencem uže v prejšnjej sesiji, a državni pravnik grof Gleispach je predlagal, da se do prihodnje sesije odloži, ker je manjkal ene zlo važne priče, namreč nek tržaški policaj je bil pri armadi v Bosni. Državno pravništvo bude zastopal državni pravnik grof Gleispach iz Gradca, zagovornik bude tukajšnji advokat dr. Moš.

Razne vesti.

* (Prestop Turkinje v katoliško cerkev.) Dne 27. m. m. dala se je v malej kapelici pri Čitluku v Bosni krstiti hči premožnega age Smaja Durakovica. Krstil jo je tajnik frančiškanskega reda, Avguštin Zubac, župnik v Gradnicah. Turkinja je dobila ime Mara; boter bil jej je pa nek častnik, poveljnik v Čitluku. Deklica je stara 17 let, in se bode v kratkem omožila s katoliškim Hercegovcem.

* (Zločinstvo) V Dreveniku na Hrvatskem prišel je 10. t. m. nekdo v sobo Marije Klarič mej časom, ko nij bil njenega moža doma in je šla uže spati, ter jo je sè sekro tako hudo udaril po trebuhi, da ga jej je popolnem prekljal. Tuje je potem pobegnil iz zobe, in akopram so ga šli ljudje, ki so pri-

šli na pomoč ubogej ženi, takoj iskat, ni jso ga našli več. Zakaj je zločinec to storil, ne ve se.

* (Rop v cerkvi.) Dne 7. t. m. oropal je učitelj Ivan Miškovič cerkev v Zomborju. Pobral je ves denar iz cerkvenih skrinjic, in pokral vse zlato, srebro in druge dragocenosti od božjih podob. Ravno htej je vse to odnesti iz cerkve, ko pride mežnar dan zvonit. Takoj je opazil, kaj da se v cerkvi godi, grezopet hitro ven, zapre dver, za sobo, ter hiti se po svojega tovariša. Ta, prisedi do cerkve, pogleda notri skozi okno, in zapazi notri učitelja, kateri ga je pozdravil. Tudi mežnar ga pozdravi, in ker je misil, da učitelj uže išče tatu, odpre vrata in izpusti ven učitelja, ki je hitro jo pobral domov, in na skedenju skril vse pokradene stvari, a potem se vrnil v cerkev. Kmalu so pa ljudje, katerih se je množica zbrala v cerkvi, zadeh pravo, da je on tat, zvezali so ga in odvedli k sodniji.

Umori v Ljubljani.

7. novembra: Karolina Pance, hči mesarskega pomočnika, 1½ l., na poljanski cesti št. 57, vsled božjasti.

10. novembra: Egidij Nondré, sluga, 32 l. v hranilnici.

12. novembra: Franc Škofic, hišni posestnik 45 l., pred škofijo št. 21, vsled pljučnice.

13. novembra: Jožeta Šlegelj, zasebnica, 69 l., na starem trgu št. 21, vsled udara na možjanah.

14. novembra: Franc Sladnikar, kmetski sin, 21. 2 m., v predmestju Crna vas št. 11, vsled difterite.

15. novembra: Ivan Meden, sin privatnega uradnika, 10 m. 8 dnij., v krakovskih ulicah št. 21, na pokazenji krvi.

Dunajska voza 19. novembra

(Isvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	61	gl.	45	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	62	"	55	,
Zlata renta	72	"	65	,
1860 drž. posojilo	112	"	50	,
Akcije národne banke	792	"	—	,
Kreditne akcije	280	"	20	,
London	116	"	15	,
Napol	9	"	33	,
C. kr. cekini	5	"	56	,
Srebro	100	"	—	,
Državne marke	57	"	65	,

Štev. 6209.

(387—2)

28.000 goldinarjev se dobi na posodbo!

Iz podporne ustanove za občine ranjcega Janeza Kalistra se 28.000 goldinarjev razposodi ali vkljup, ali v zneskih ne pod 5000 goldinarjev proti 6% obrestim na posestva s puščarno varnostjo.

Kdor želi tega posojila, naj se obrne z dokazili zahtevane pupilarne varnosti na deželni odbor kranjski.

Od deželnega odbora kranjskega.

V Ljubljani, dne 9. novembra 1878.

Služba živinozdravnika.

V Laškem okraju (Tüffer) je razpisana služba okrajnega živinozdravnika z letno plačo 400 gold., in stanovanjem v Laškem. Prosilci za to izprazneno službo morajo biti zmožni slovenskega jezika; prosilje naj se vloži okrajnemu odboru v Laškem do

10. decembra t. l., ter naj se priloži živinozdravniška diploma.

Okraini odbor v Laškem,

dne 6. novembra 1878.

Amon, prvolednik.

Marke	Wir empfehlen	geschützt.
als Bestes und Preiswürdigstes		
Die Regenmäntel, Wagendecken (Plachen), Bettleinlagen, Zeltstoffe		
der k. k. pr. Fabrik		
von M. J. Elsinger & Söhne		
in Wien, Neubau, Zollergasse 2,		
Lieferanten des k. und k. Kriegsministeriums, Sr. Maj. Kriegsmarine, vieler Humanitätsanstalten etc. etc.		

(135—112)

M. Neumannova velika zaloga narejene obleke.

Za gospode:

Suknene zimske suknje	gl.	16	
Suknene menčikovi	"	20	
Menčikovi iz lodna	"	14	
Moderna obleka	"	22	
Črna obleka	"	25	
Jesenske površnje suknje	"	12	
Lovske suknice iz lodna	"	7	
Suknene hlače	"	7	
Ponočne suknje	"	10	
Reithofferjev dežni plašč	"	9	

Za dečke:

Suknen menčikov	gl.	10	
Suknene obleke	"	12	
Črne obleke	"	16	
Lovske suknice od lodna	"	4	

Za otroke

od 2 do 8 let:	
Obleke iz klobučine brez hlač	gl. 3:50
Lovske obleke s hlačami	4:50
Suknena obleka s hlačami	6:—
Površnje suknje	7:—

Za gospé

najnovejši paletoti z Dunaja:

Suknje po obliku za gospode od palmerstona	od gl.	6	do	gl. 24
Suknje po obliku za gospode, ratinaste ali šopkinaste	"	10	"	20
Suknje po obliku za gospode, iz sukna stisnenega				
iz v. aviane prej	"	14	"	38
Moderni dežni plašč od sukna	"	9	"	22
Elegantne ponočne suknje od klobučine	"	8	"	18

priporoča

M. Neumann,

v Ljubljani, slonove ulice št. 11.

Izvanska naročila se s povzetjem natanko izvršuje, in ono, kar se ne dopade, brez ovire zameni. (335—8)